

УДК 347.19
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v1.2023.5>

С. В. Дяченко
orcid.org/0000-0002-0104-2769
адвокат, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри приватного права
Державного податкового університету

Ю. І. Шпирко
orcid.org/0009-0004-4714-2687
студентка IV курсу

Навчально-наукового інституту права Державного податкового університету

ВИРІШЕННЯ СПОРІВ ЩОДО ЗМІНИ ТА РОЗІРВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ. СУДОВА ПРАКТИКА

Відповідно до норм ст. 42 Конституції України кожен на її території має конституційне право на підприємницьку діяльність, яка прямо не заборонена законом. А за нормами ст. 55 Основного Закону України права та свободи людини і громадянина захищаються в Україні судом [11]. Отже, держава допомагає у веденні підприємницької діяльності певними заходами – забезпечує захист конкуренції, захищає права споживачів, забезпечує судовий захист порушених прав тощо.

Проте на сьогодні наявні певні проблеми щодо саме судового захисту порушених прав у господарських договірних відносинах, які стосуються, поряд із іншим, проблем вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів та застосування судової практики у цій сфері.

Актуальність аналізу процедур вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів обґрунтовується важливим місцем господарських договорів у комерційному обороті в сучасних умовах. Так, розширюється свобода вибору партнерів у господарських договорах, ширшим є визначення змісту виконання цих договорів тощо. Проте після укладення господарських договорів серед його сторін (контрагентів) часто виникають доволі різні погляди на умови договору (у тому числі й на істотні умови). У зв'язку із цим господарське законодавство передбачає особливий порядок зміни та розірвання господарських договорів, а судова практика – особливі позиції судів (насамперед – Касаційного господарського суду Верховного Суду) щодо вказаних проблем.

На сьогодні, навіть не зважаючи на зменшення господарських договірних зв'язків у зв'язку із воєнним станом, роль господарського договору як універсальної та доцільної форми опосередкування товарно-грошових відносин, все ще дуже велика. Відповідно, наразі постає питання щодо розширення системи цих договорів як джерел правового регулювання господарських відно-

син, а також вирішення спорів щодо їх зміни та розірвання. Отже, важливе значення правильне вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів має як для розвитку господарської науки, так і для практичної діяльності.

Питання щодо вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів були у сучасних умовах предметом вивчення таких дослідників як С. Боднар, С. В. Головченко, Л. В. Гонцовська, М. О. Довга, С. В. Дяченко, В. А. Завгородній, В. С. Онофрей, Т. М. Пушкарьова, Л. Д. Руденко, Д. С. Семко, В. О. Сидорчук, В. В. Сулім та інших.

Зокрема, С. Боднар розглядає у системі вирішення вказаних господарських спорів як альтернативний варіант третейське судочинство. Автор відзначає як позитиви, так і негативи цього способу, а також вказує, що він все ще не став досить популярним у силу проблем неурегульованості кадрових питань та статусу третейських суддів, недостатнього урегулювання підвідомчості спорів, порядку взаємин третейського суду із державними судами тощо [1].

Питанню щодо вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів присвятили низку статей С. В. Дяченко у співавторстві з іншими авторами. Так, у одній із статей науковці розглядають особливості юрисдикції господарських судів, зокрема, і щодо вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів. На погляд авторів визначення правильної юрисдикційності подібних спорів має важливе значення, на яке вказував також Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) у своїй практиці [4].

Досліджуючи захист права власності у випадку його обмеження із метою забезпечення позову, автори іншої статті вказують на необхідність дотримання умов та підстав, установлених законом чи договором. Аналіз судової практики щодо окремих договорів (позики, іпотеки) надає підстави вказати на необхідність дотримання,

зокрема, форми договору та інших умов, а також підстави для визнання договорів недійсним [5].

Одну із статей було присвячено розгляду особливостей корпоративних спорів, а також з'ясуванню процедур вирішення таких спорів із допомогою подання похідного позову до господарського суду, та запропоновано розв'язання низки проблем, пов'язаних з подібними позовами, у тому числі й на підставі дослідження масиву судової практики [6].

У іншій статті науковці досліджують судову практику щодо розмежування юрисдикцій судів під час вирішення спорів, які виникають із договорів емфітевзису. Наголошено на недосконалості правового регулювання вказаного договору, зокрема, на відсутності у законодавстві закріпленої форми, та зроблено один із висновків про доцільність розробки Типового договору емфітевзису – це призвело б на практиці до меншої кількості спорів та менших обсягів позовів, у тому числі й щодо зміни і розірвання вказаних договорів [7].

У одному із досліджень авторами було визначено роль та значення прогалин у господарському процесі та можливість їх подолання застосуванням аналогії права та аналогії закону. Застосування аналогії у господарському процесі є важливим, і передбачено нормами Господарського процесуального кодексу України (ГПК України) (ч. 10 ст. 11, п. 1 ч. 1 ст. 108 та ін.) [3]. Проте публікацій на цю тему небагато, а вона важлива, оскільки надає юридичні підстави для господарського суду застосувати вказані види аналогій для вирішення спірних відносин, які не врегульовані законом та за відсутності звичай ділового обороту, у тому числі й щодо вирішення спорів стосовно зміни й розірвання господарських договорів [8].

Також було досліджено принцип права на справедливий суд як елемент практики ЄСПЛ у справах проти України. У спорах про зміну і розірвання господарських договорів таке право є одним із ключових, так як без його належного забезпечення усі інші права лишаються незахищеними [9].

У статті «Верховенство права: науковий погляд, нормативне закріплення, судова практика» проаналізовано застосування цього важливого принципу у діяльності ЄСПЛ, Конституційного Суду України, Великої Палати Верховного Суду та інших судів [18].

Серед інших праць варто назвати статтю В. А. Завгороднього, який співвідносить поняття «судова практика» як видове до поняття «юридична практика» як родового. Судова практика у господарських спорах розглядається часто ширше, включаючи окремі складові – прийоми і способи вирішення окремих категорій господар-

ських справ, суддівський розсуд, узагальнення результатів діяльності суду та інші. Ці аспекти важливі під час вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів [10].

Л. Д. Руденко і Д. С. Семко вказують на недостатність норм щодо досудового врегулювання господарських спорів, які виникають у випадку зміни та розірвання господарських договорів, що у кінцевому результаті призводить до збільшення навантажень на суди [17].

В. В. Сулім, суддя господарського апеляційного суду, розглядає діяльність господарських судів на основі статистичного аналізу справ за 2019 рік. Зокрема, за дослідженнями автора, найбільше справ – про виконання господарських договорів та із інших підстав – 49,5 відсотків. А відсоток справ, пов'язаних зі спорами щодо укладення, зміни, розірвання господарських договорів, а також визнання їх недійсними, хоча і становить 8,2 відсотка, це не зменшує важливості їх правильного вирішення [19, с. 98].

Таким чином, аналіз основних досліджень та публікацій з розглядуваної проблеми надає підстави зробити висновок, що, не дивлячись на велике значення вказаних та інших праць щодо вирішення спорів стосовно зміни та розірвання господарських договорів, все ще виникають певні проблемні моменти у зв'язку із практичним застосуванням законодавства України, тому окремі теоретичні та практичні питання не були предметом цілісного вивчення.

При дослідженні справ щодо зміни та розірвання господарських договорів виникають подекуди значні труднощі під час вирішення вказаних господарських спорів у судовій практиці. Можна відмітити такі проблемні моменти як: визначення поняття, що сторони «не досягли згоди щодо зміни договору»; визначення права (або обов'язку) позивача із надсилання відповідачу пропозицій про внесення змін до спірного господарського договору; проблеми розірвання господарського договору в судовому порядку та інші. Також можна виділити інші загальні невирішені питання у межах проблеми вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів, насамперед, це уніфікація судової практики у цих справах.

Метою статті є розробка концептуальних теоретичних засад і надання певних практичних рекомендацій щодо формування судової практики із вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів.

Порядок зміни і розірвання господарських договорів врегульований у ст. 188 Господарського кодексу України (ГК України). Основні положення цієї статті зводяться до того, що якщо інше не передбачено законом чи самим договором, то:

– не допускаються зміна і розірвання у односторонньому порядку;

– сторона договору, яка перша вважає необхідним змінити чи розірвати договір, зобов'язана надіслати контрагенту (інші сторони) відповідні пропозиції;

– сторона, яка отримала таку пропозицію, повідомляє другу сторону про результати розгляду впродовж 20 днів із дня отримання пропозиції;

– у випадку недосягнення згоди або у випадку неотримання відповіді по пропозиції у встановлені строк (із врахуванням часу поштової доставки пропозиції), заінтересована сторона має право передати вказаний спір в суд;

– у випадку, коли відповідним судовим рішенням господарський договір було змінено чи розірвано, такий договір вважається відповідно зміненим чи розірваним із дня набрання чинності рішенням суду, якщо цим рішенням не було встановлено іншого строку набрання чинності [2].

Слід зазначити, що ГК України недостатньо врегулює питання зміни та розірвання господарських договорів. Зокрема, ст. 188 ГК України чинна у первісній редакції 2003 року, не піддавалась змінам та доповненням.

Також варто вказати на доволі негативну, на наш погляд, тенденцію щодо «спрощення» порядку укладення та виконання господарських договорів. Якщо, наприклад, довгий час ст. 181 ГК України доволі детально врегульовувала порядок укладення господарських договорів (у восьми частинах було викладено положення щодо договору як документа, можливість укладення договорів у спрощений спосіб, були норми щодо проектів договору, протоколу розбіжностей тощо), то згідно із змінами, внесеними у 2020 році, на сьогодні визначено, що господарський договір укладається у порядку, встановленому Цивільним кодексом України [20], із врахуванням особливостей, передбачених ГК України. Проте таких особливостей ГК України передбачає небагато, а цивільно-правова судова практика суттєво відрізняється від господарсько-правової.

У зв'язку із недостатнім врегулюванням на рівні закону, багато питань щодо зміни та розірвання господарських договорів вирішуються не безпосередньо сторонами, а судом. Проаналізуємо, зважаючи на обсяг дослідження, деякі із проблем судового вирішення цих спорів як: щодо права та/або обов'язку щодо надсилання іншій стороні пропозицій про внесення змін до господарського договору; щодо ототожнення права сторони господарського договору звернутися в суді про зміну договору із правом сторони на вимогу про розірвання договору; щодо врахування сторонами та судом як норм права про

зміну та розірвання господарських договорів, які були чинні на момент укладання таких договорів, так і врахування умов самих договорів, які були погоджені сторонами, а також розглянемо деякі інші проблеми.

Так, відповідно до ч. 2 ст. 188 ГК України «сторона договору, яка вважає за необхідне змінити чи розірвати договір, повинна надіслати пропозиції про це другій стороні за договором». Із цього законодавчого положення можемо зробити висновок, що сторона, яка бажає змінити чи розірвати договір, з одного боку, має право («вважає за необхідне»), а з іншого – обов'язок («повинна надіслати»). На наш погляд, у цій законодавчій конструкції криється деяке протиріччя, оскільки у тій самій нормі для сторони договору встановлено як право надіслати пропозиції, так і обов'язок їх надіслати.

Як зазначено у постанові Великої Палати Верховного Суду від 12 лютого 2019 року у справі № 914/2649/17, надсилання таких пропозицій про внесення змін до спірного договору (у цій справі розглядався договір оренди) є виключно правом, а не обов'язком позивача, тому недотримання позивачем вимог ч. 2 ст. 188 ГК України щодо обов'язку надсилання іншій стороні пропозицій про зміну умов договору не позбавляє його права звернутися в суд із позовом до відповідача про зміну умов договору за наявності спору, тобто відсутності згоди на зміну умов договору [13].

Отже, сторона господарського договору, яка бажає змінити чи розірвати договір, має саме «право», а не «обов'язок» надіслати пропозиції про обставини зміни чи підстави розірвання господарського договору другій стороні договору. Тому законодавча конструкція ч. 2 ст. 188 ГК України повинна бути змінена.

Щодо проблеми ототожнення права сторони господарського договору звернутися в суді про зміну договору із правом сторони на вимогу про розірвання договору, то, як вказано у постанові Великої Палати Верховного Суду від 8 вересня 2020 року у справі № 920/418/19, право сторони договору звернутися до суду з вимогою про розірвання договору за наявності відповідних умов, передбачених договором чи законом, не є тотожним праву на таке розірвання, а свідчить про наявність спору про розірвання договору, який підлягає вирішенню судом з врахуванням усіх істотних обставин [14].

Тобто, сторонам, які звертаються в суд, необхідно чітко розуміти та викласти підстави чи щодо спорів про зміну господарських договорів, чи щодо спорів про розірвання господарських договорів. Те, що вказані відносини регулюються однією статтею, не говорить про їх ототожнення.

Щодо проблеми врахування сторонами та судом як нормам права про зміну та розірвання

господарських договорів, які були чинні на момент укладання таких договорів, так і врахування умов договорів, які були погоджені сторонами, то у постанові Касаційного господарського суду Верховного Суду від 23 квітня 2019 року у справі № 916/743/18 вказано, що суди при визначенні права сторін на несення змін мають керуватися і нормами права, і умовами договору. Касаційний господарський суд Верховного Суду також відзначив, що судам варто врахувати той аспект, що до таких правовідносин слід застосовувати законодавство, яке було чинним на момент виникнення відповідних правовідносин [15].

У цій справі можна виділити два важливі моменти: 1) умови договору так само важливі, як і положення законодавства. ГК України неодноразово вказує, що норма застосовується у випадку, якщо інше не передбачено договором (ст.ст. 123, 188, 193 та інші); 2) застосовується норма закону щодо зміни та розірвання господарських договорів, яка була чинна на момент виникнення правовідносин. Для цього, зокрема, на Офіційному вебпорталі парламенту України розміщено фактично всі тексти редакцій нормативно-правових актів у їх історичній послідовності (немає тільки окремих редакцій з радянських часів та з початку 1990-х років). Наприклад, «Історія документа та редакції» ГК України розміщені за таким посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card4#History>.

Важливим є визначення моменту розірвання господарського договору. Для цих відносин також напрацьовується судова практика Верховного Суду. Зокрема, у постанові від 24 червня 2021 року у справі № 910/9894/20 Касаційний господарський суд Верховного Суду вказав, що у випадку розірвання господарського договору всі зобов'язання припиняються із моменту досягнення домовленостей про таке розірвання, якщо інші умови не установлені у самому договорі. Якщо господарський договір розривається у судовому порядку, то зобов'язання припиняється із моменту набрання рішенням суду про розірвання договору законної сили [16].

Деякі питання виникають також під час спорів, коли стороною господарського договору є орган місцевого самоврядування. Наприклад, у постанові від 06 лютого 2019 року у справі № 911/1357/18 Велика Палата Верховного Суду встановила, що розірвання договору (зокрема, йшлося про договір оренди земельної ділянки) у випадку прийняття рішення про надання цієї земельної ділянки для суспільних потреб провадиться із обов'язковим повним відшкодуванням орендарю (також і третім особам за їх наявності) збитків, спричинених розірванням господарського договору. Причому такий спір не є спором

про вилучення чи примусове відчуження майна для суспільних потреб або із мотивів суспільної необхідності, а підлягає розгляду саме у порядку господарського судочинства [12].

Тобто, у вказаній справі була вирішена одна із вагомих проблем щодо відмінності підсудності адміністративних справ про примусове вилучення чи відчуження майна та про розірвання господарського договору.

Отож, проаналізувавши як законодавче забезпечення, так і судову практику, можемо зробити певні узагальнюючі висновки. Судова практика щодо вирішення спорів про зміну і розірвання господарських договорів важлива, оскільки законодавчо вирішуються не всі проблеми, у ст. 188 ГК України, а також у інших статтях цього Кодексу наявні прогалини та колізії. Варто зазначити, що, за нашими дослідженнями, у 2022–2023 роки значно знизилась активність Верховного Суду (як Великої Палати Верховного Суду, так і Касаційного господарського суду Верховного Суду) щодо цієї категорії справ. Так, Єдиний державний реєстр судових рішень за ці роки не показує жодної постанови по ст. 188 ГК України. Кілька справ знаходяться у процедурі розгляду. На наш погляд, це може свідчити про усталеність практики Верховного Суду у цій сфері, та про те, що основні прогалини заповнені та найбільш вагомі проблеми вирішені.

З іншої сторони, з метою удосконалення порядку вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів рекомендаціями щодо внесення змін та доповнень у законодавство України можемо назвати наступні:

- відновити положення статті 181 ГК України у її первинній редакції;
- частину 2 статті 188 ГК України викласти у наступній редакції: «2. Сторона господарського договору, яка бажає змінити чи розірвати цей договір, має право надіслати пропозиції про обставини зміни чи підстави розірвання господарського договору другій стороні договору».

Перспективами подальших розвідок із теми можемо запропонувати дослідження щодо розширення кола господарських договорів як джерел правового регулювання господарських відносин (наприклад, у сфері надання господарсько-фінансових послуг, договорів у сфері господарської медіації, господарських гіг-контрактів тощо), та, відповідно, напрацювання практики вирішення спорів щодо зміни та розірвання таких договорів.

Література

1. Боднар С. Третейське судочинство в системі вирішення господарських спорів. *Правова система України в умовах європейської інтеграції: погляд студентської молоді*: III Міжнар. наук. конф. (м. Тернопіль, 15 травня 2019 р.) / ред. рада: С. В. Банах (голова) та ін. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 40–42.

2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.

3. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року (у редакції від 3 жовтня 2017 року). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48. Ст. 436.

4. Довга М. О., Дяченко С. В. Особливості юрисдикції господарських судів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 87–93.

5. Дяченко С. В., Головченко С. В. Захист права власності у разі його обмеження з метою забезпечення позову. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 7. С. 65–68. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2021/17.pdf.

6. Дяченко С. В., Гонцовська Л. В. Особливості розгляду корпоративних спорів: похідний позов. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 2. С. 69–73. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2022/16.pdf

7. Дяченко С. В., Гонцовська Л. В. Розмежування юрисдикції судів при вирішенні спорів, що виникають із договору емфітевізу: судова практика. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. Випуск 1 (36). С. 21–26.

8. Дяченко С. В., Онофрей В. С. Застосування аналогії закону та аналогії права у господарському процесі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 201–204. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2022/45.pdf

9. Дяченко С. В., Пушкарьова Т. М. Принцип права на справедливий суд: елементи розгляду та практика Європейського суду з прав людини щодо України. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 70. С. 90–96.

10. Завгородній В. А. Інтерпретація поняття «судова практика» в сучасній юридичній доктрині. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 15–19.

11. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Офіційний вісник України*. 2010. № 72/1 Спеціальний випуск. Ст. 2598.

12. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 06 лютого 2019 року у справі № 911/1357/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79834975>.

13. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12 лютого 2019 року у справі № 914/2649/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81013402>.

14. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 8 вересня 2020 року у справі № 920/418/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92270717>.

15. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 23 квітня 2019 року у справі № 916/743/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81435077>.

16. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 24 червня 2021 року у справі № 910/9894/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97868606>.

17. Руденко Л. Д., Семко Д. С. До питання про досудове врегулювання господарських спорів. *Правові горизонти*. 2019. Випуск 19 (32). С. 54–58.

18. Сидорчук В. О., Дяченко С. В. Верховенство права: науковий погляд, нормативне закріплення, судова практика. *Юридичний бюлетень*. 2018. Випуск 6. С. 71–77.

19. Сулім В. В. Діяльність господарських судів у системі судоустрою України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 95–99.

20. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.

Анотація

Дяченко С. В., Шпирко Ю. І. Вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів. Судова практика. – Стаття.

У статті висвітлено деякі із проблем вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів. Відзначено, що на сьогодні наявні певні проблеми щодо саме судового захисту порушених прав у господарських договірних відносинах, які стосуються проблем вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів та застосування судової практики у цій сфері. Аналіз основних досліджень та публікацій з розглядуваної проблеми надає підстави зробити висновок, що, не дивлячись на велике значення вказаних та інших праць щодо вирішення спорів стосовно зміни та розірвання господарських договорів, все ще виникають певні проблемні моменти у зв'язку із практичним застосуванням законодавства України, тому окремі теоретичні та практичні питання не були предметом цілісного вивчення. Метою статті є розробка концептуальних теоретичних засад і певних практичних рекомендацій щодо формування судової практики із вирішення спорів щодо зміни та розірвання господарських договорів. Проаналізовано законодавче забезпечення процесу зміни та розірвання господарських договорів, зокрема, стаття 188 Господарського кодексу України. Вказано на тенденцію щодо «спрощення» порядку укладення та виконання господарських договорів. Визначено та вирішено окремі проблеми судового вирішення цих спорів: щодо права та/або обов'язку щодо надсилання іншій стороні пропозицій про внесення змін до господарського договору; щодо ототожнення права сторони господарського договору звернутися в суді про зміну договору із правом сторони на вимогу про розірвання договору; щодо врахування сторонами та судом як норм права про зміну та розірвання господарських договорів, які були чинні на момент укладання таких договорів, так і врахування умов самих договорів, які були погоджені сторонами, а також розглянуто деякі інші проблеми. Запропоновано відновити положення статті 181 ГК України у її первинній редакції та нову редакцію частини 2 статті 188 ГК України. Перспективами подальших розвідок запропоновано дослідження розширення кола господарських договорів, та, відповідно, напрацювання практики вирішення спорів щодо зміни та розірвання таких договорів.

Ключові слова: господарський договір, зміна, розірвання, судова практика, ГК України.

Summary

Dyachenko S. V., Shpyrko Yu. I. Resolution of disputes regarding changes and termination of business contracts. Judicial practice. – Article.

The article highlights some of the problems of resolving disputes regarding the change and termination of business contracts. It was noted that today there are certain problems regarding the judicial protection of violated rights in economic contractual relations, which relate to the problems of resolving disputes regarding the change and termination of economic contracts and

the application of judicial practice in this area. The analysis of the main studies and publications on the problem under consideration gives reason to conclude that, despite the great importance of these and other works on the resolution of disputes regarding the change and termination of business contracts, certain problematic points still arise in connection with the practical application of the legislation of Ukraine. therefore, individual theoretical and practical issues were not the subject of a holistic study. The purpose of the article is the development of conceptual theoretical foundations and certain practical recommendations for the formation of judicial practice in the resolution of disputes regarding the modification and termination of business contracts. The legislative support for the process of changing and terminating commercial contracts is analyzed, in particular, Article 188 of the Economic Code of Ukraine. The tendency to “simplify” the procedure for concluding and executing business contracts is indicated. Separate problems of judicial resolution of these disputes were identified and resolved: regarding the right and/or obligation to

send the other party proposals to amend the business contract; regarding the identification of the right of a party to an economic contract to apply to the court for a change of the contract with the right of the party to demand the termination of the contract; regarding the taking into account by the parties and the court both the norms of the law on changing and terminating business contracts, which were in force at the time of concluding such contracts, and taking into account the terms of the contracts themselves, which were agreed upon by the parties, as well as some other problems were considered. It is proposed to restore the provisions of Article 181 of the Economic Code of Ukraine in its original version and the new version of Part 2 of Article 188 of the Economic Code of Ukraine. Prospects for further investigations suggest the study of the expansion of the range of economic contracts, and, accordingly, the development of the practice of resolving disputes regarding the modification and termination of such contracts.

Key words: economic contract, change, termination, judicial practice, Economic Code of Ukraine.